

NOTAT

Til: Kistefos museum/Lund Hagem, v. Kari Roll-Matthiesen og Enya Aspen
Kopi til:
Fra: Trond Knapp Haraldsen
Dato: 20.11.2025
Saksnr.:

Jordundersøkelser på tidligere jordbruksareal under Randselvbrua (E16), Kistefos

NIBIO er engasjert for å gjennomføre jordfaglige og jordbruksfaglige vurderinger i forbindelse med etablering av museumsbygg på Kistefos. I forbindelse med etableringen av det nye museumsbygget er det behov for både midlertidige og permanente parkingsplasser. I den sammenheng er det foreslått å benytte et tidligere jordbruksareal som ligger under Randselvbrua (E16) og sør for denne (Figur 1).

Figur 1. Tidligere jordbruksareal under Randselvbrua (E16) og sør for brua (Foto: Trond Knapp Haraldsen).

Slik arealet nå fremstår, er det betydelig grad av skygge fra Randselvbrua og skogen som omgir feltet mot sør og øst. Det er også høy skråning mot vest som gjør at arealet får svært lite lys. Som vist i figur 1, er det lagt en grusfylling under selve brua. Arealet sør for grusfyllingen er ikke lenger i drift som jordbruksareal og er nå overgrodd av ulike ugrasarter som burot, åkertistel, høymol og fremmedarten kanadagullris. Arealet er om lag 2500 m². Flybilde viser at området ble benyttet som anleggsområde i 2022 (Figur 2).

Koordinatsystem: UTM 33

kilden.nibio.no

19.11.2025

Figur 2. Anleggsområde på jordbruksareal under Randselvbrua i 2022.

Det ble foretatt detaljerte jordundersøkelser på arealet under og sør for Randselvbrua 19.09.2025. Det ble gravd et jordprofil midt ute på arealet som er forsøkt reetablert som jordbruksareal etter å ha vært brukt som anleggsområdet i forbindelse med E16 prosjektet.

Figur 3. Jordprofil KFOS 0 (til venstre) og utsortert stein og jord fra Bw-sjiktet (Foto: Trond Knapp Haraldsen).

Som vist i Figur 3 besto jordsmonnet av et svært mørk brunt ploglag på 25 cm tykkelse over et B-sjikt med svært steinrik, grusholdig mellomsand. Det var ubetydelig steininnhold i ploglaget, noe som er forenlig med at det ved dyrkingen har vært foretatt omfattende steinfjerning der steinen gjenfinnes i en stor rydningsrøys ut mot våtmarksområdet vest for det dyrka arealet. Det ble påvist økende stein- og grusinnhold med dybden i profilet. Profilet ble gravd ned til grensen til C-sjikt på 50 cm. Dette besto hovedsakelig av stein og grus, med grovsand mellom.

Etter at området har vært brukt som anleggsområde ved byggingen av Randselvbrua (E16), består det reetablerte jordsmonnet bare av et matjordlag som ligger rett oppå svært stein- og grusrike masser uten nevneverdig vannlagringsevne. Trolig har ploglaget vært tatt av i anleggsperioden og blitt lagt tilbake etter at anlegget var ferdigstilt. Et slikt jordsmonn har sterke bruksbegrensninger for dyrking av jordbruksvekster ettersom det er svært liten vannlagringsevne under matjordlaget og en effektiv jorddybde på om lag 25 cm. Etter byggingen av Randselvbrua er den søndre delen på 2,5 daa så liten at den i praksis ikke er aktuell å dyrke med dagsaktuelle jordbruksmaskiner. Når arealet i tillegg er blitt enda mer skyggefullt enn det var tidligere på grunn av den store brua, er det

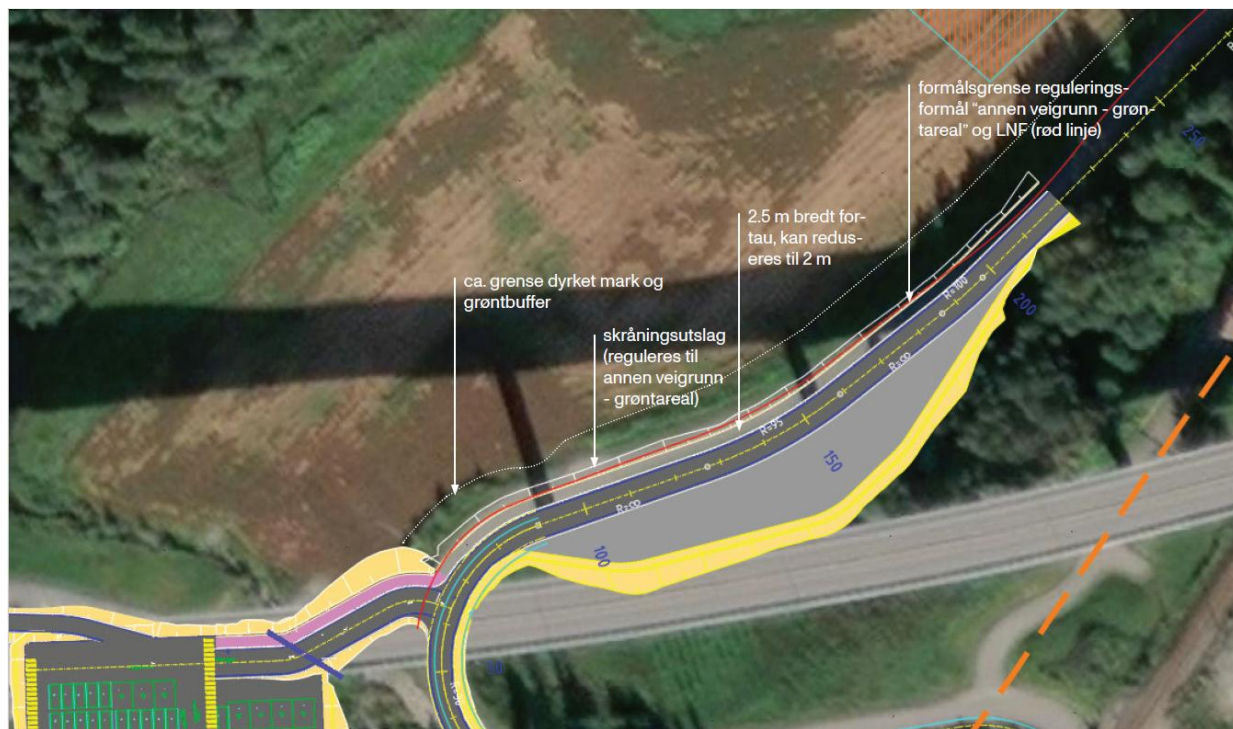
helt usannsynlig at noen vil gjenoppta jordbruksdrift på dette arealet. Det bør av den grunn ikke være problematisk å omdisponere arealet til parkingsareal for Kistefos museum. Det svært steinrike materialet under ploglaget vil være et velegnet fundament for et parkeringsareal. Ved en slik omdisponering vil det imidlertid være viktig å ta vare på matjordlaget og bruke det til jordflytting internt på eiendommen gnr. 120, bnr. 1. Det er planlagt å utvide jordbruksarealet mot vest ved jordflytting i forbindelse med etablering av nytt museumsbygg, og matjorda fra parkeringsarealet vil inngå i den samlede jordflyttingsplanen. Det vil i den sammenheng være viktig å foreta ugrasbekjempelse ettersom det har etablert seg mye rotugras på arealet (Figur 4).

Figur 4. Tidligere jordbruksareal på gnr. 120, bnr. 1 som nå er overgrodd av ulike ugrasarter, som vil egne seg svært godt som parkeringsplass for Kistefos museum (Foto: Trond Knapp Haraldsen).

For å sikre trygg ferdsel fra parkeringsplassen til besøkssenteret og nytt museumsbygg, vil det være nødvendig å etablere et fortau langs Kistefossveien (Figur 5). Dette arealet er i dag overgrodd av ulike rotugras og fremmedarten kanadagullris (Figur 6). NIBIOs vurdering er at etablering av

fortau ikke er i konflikt med jordbruksareal og at en ved etablering av fortauet bør bekjempe det kraftigvoksende ugraset. Ideelt sett burde det vært en skråning med blomstereng/pollinatorsone ned mot jordbruksarealet.

Figur 5. Tegning av del av parkeringsplass og fortaustrase for sikker gange til besøkssenter og museumsbygg (Ill. Lund Hagem)

Figur 6. Kantsone mellom Kistefosveien og jordbruksarealet er overgrodd av ugras (Foto: Kistefos).

Vedlegg. Beskrivelse av jordprofil

Profil KFOS 0

Referansedata

<i>Klassifisering:</i>	<i>Skeletal Fluvisol</i>
<i>Beskrevet:</i>	<i>19. september 2025 av Trond Knapp Haraldsen</i>
<i>Beliggenhet av profilet:</i>	Gnr. 120, bnr. 1, Jevnaker
<i>Lokalitet:</i>	Kistefoss
<i>Koordinater:</i>	UTM 32 575483 Ø, 6676491 N
<i>Høyde over havet:</i>	Ca. 115 m o.h.
<i>Arealtype:</i>	Tidligere jordbruksareal

Informasjon om profilstedet og området omkring

<i>Landskapsform:</i>	Slette
<i>Avsetningstype:</i>	Elve- og bekkeavsetning (Fluvial avsetning)
<i>Topografi:</i>	Enkel
<i>Hellingsgrad og hellingsretning:</i>	Svakt hellende mot vest
<i>Beliggenhet i landskapet:</i>	
<i>Stein- og blokk i overflaten:</i>	<2%
<i>Fjell i dagen:</i>	-
<i>Menneskelig påvirkning:</i>	Tilbakeført til jordbruksareal etter bruk som anleggsområde
<i>Erosjon:</i>	-
<i>Værforhold:</i>	Overskyet

Informasjon om profilet

<i>Profildybde:</i>	50 cm
<i>Opphavsmateriale:</i>	-
<i>Grunnvannsnivå:</i>	-
<i>Naturlig dreneringsgrad:</i>	God drenering
<i>Gleytype:</i>	-
<i>Overflateavrenning:</i>	Ingen
<i>Oversvømmelse:</i>	Ingen
<i>Vegetasjon:</i>	Ugrasdominert eng med timotei og ulike tuedannende grasarter, burot, høymol, krypsleie, reinfann, marikåpe, åkertistel, smånesle, åkerdylle og kanadagullris
<i>Effektiv jorddybde:</i>	-
<i>Maksimal rottybde:</i>	50 cm

Informasjon om de enkelte sjikt i profilet

Tabell 1. Detaljert beskrivelse av sjiktene i profil 1.

Sjikt	Dybde, cm	Beskrivelse
Ap	0-25	Svært mørk brun (10 YR 2/2), moldholdig mellomsand; svakt utviklet struktur av fine og middels gryn og noe avrundet blokk; svært skjør, ikke klebrig, ikke plastisk; svært mange svært fine røtter, få fine røtter; skarp og plan sjiktgrense
Bw	25-50	Mørk brun (7,5 YR 3/4), svært steinrik (23 vol. %), grusholdig mellomsand; få røtter mellom rundet stein, økende grus og steinnhold med dybden; skarp og plan sjiktgrense
C	50-	Svært steinrik, grusholdig grovsand